

Marek Dylewski

Instrumenty i kierunki stymulowania rozwoju przedsiębiorstw i instytucji przez jednostki samorządu terytorialnego

---

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 14, 83-93

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAREK DYLEWSKI

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

**INSTRUMENTY I KIERUNKI STYMULOWANIA ROZWOJU
PRZEDSIĘBIORSTW I INSTYTUCJI
PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO****Wprowadzenie**

Z regionem, w którym działa dane przedsiębiorstwo lub inne podmioty i instytucje, wiążą się cele wynikające z misji społecznej, z wpływów politycznych i społecznych na poziomie regionalnym, prestiżu w regionie. Z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego (JST) cele wyznaczane przez przedsiębiorstwa i instytucje są zbieżne, choć pośrednio, z celami, do jakich dąży dana jednostka samorządu. Jednostka samorządowa, aby osiągnąć swoje cele, musi dysponować odpowiednim zabezpieczeniem finansowym. Tak samo jest w każdej firmie i instytucji – środki finansowe wyznaczają możliwości i zasięg funkcjonowania rynkowego, czyli stopień, w jakim można osiągnąć przyjęte cele. Oczekiwany efekt jest w tym przypadku inny od typowo finansowego dla przedsiębiorstw, w wypadku jednostek samorządu terytorialnego ma on charakter społeczny.

Obecnie system finansowy jednostek samorządu terytorialnego przede wszystkim jest zasilany przez funkcjonujące na danym obszarze przedsiębiorstwa oraz aktywne zawodowo mieszkańcy danej wspólnoty. Im więcej dobrze prosperujących przedsiębiorstw, charakteryzujących się dobrą kondycją finansową oraz im więcej czynnych zawodowo dobrze zarabiających mieszkańców, tym większe możliwości osiągnięcia celów wyznaczonych przez jednostki samorządu. To przedsiębiorcy i ich pracownicy płacą podatki dochodowe, a także samorządowe podatki lokalne i opłaty. Wpływy z tych tytułów stanowią dochody stałe jednostek, które są powiązane z budżetem samorządowym i państwowym. Dzięki osiąganym dochodom JST realizują swoje zadania. Bez tej symbiozy nie

można mówić o rozwoju społeczno-gospodarczym. Nie chodzi przy tym tylko o sytuacje kryzysowe w przedsiębiorstwach, ale także o działania przyspieszające rozwój wszystkich sektorów i aktywności danej jednostki samorządu terytorialnego.

W artykule skoncentrowano się na narzędziach i kierunkach wsparcia sektora przedsiębiorstw i instytucji przez jednostki samorządu terytorialnego jako tych elementach, które – oprócz celów typowo biznesowych – sprzyjają i stymulują rozwój społeczno-gospodarczy w danej wspólnocie. Celem głównym jest wskazanie istoty i znaczenia podstawowych instrumentów stymulowania rozwoju będących w rękach samorządu terytorialnego.

1. Działalność gospodarcza i jej znaczenie dla rozwoju jednostki samorządu terytorialnego

Działalność gospodarcza prowadzona przez przedsiębiorstwa może mieć charakter globalny, ogólnokrajowy, ponadregionalny, regionalny lub może być prowadzona w układzie lokalnym. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa jego celem jest maksymalizowanie korzyści właścicieli, a w aspekcie działalności – osiągnięcie określonego udziału w rynku. Nie ma znaczenia w tym przypadku, na jakim rynku będzie funkcjonowało przedsiębiorstwo.

Podstawowe cele przedsiębiorstwa działającego na rynku można syntetycznie scharakteryzować jako¹:

- cele związane z rynkiem, takie jak wielkość udziału w rynku, dynamika sprzedaży, ekspansja na nowe rynki,
- cele efektywnościowe, takie jak wielkość zysku, rentowność obrotu, zwrot na kapitale własnym,
- cele finansowe, takie jak zdolność kredytowa, płynność finansowa, płynność majątku,
- cele socjalne, takie jak zadowolenie pracowników, integracja pracowników z celami firmy, rozwój osobowy pracowników,
- cele prestiżowe i związane ze środowiskiem, takie jak niezależność, *image* i prestiż, misja społeczna, wpływy polityczne i społeczne.

Ostatnio widoczne staje się powiązanie działalności przedsiębiorstw z celami o charakterze ogólnospołecznym i angażowanie się w dążenie do nich. Często

---

¹ Por. *Elementy nauki o przedsiębiorstwie*, red. S. Marek, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1999, s. 36.

są to drobne i mało znaczące działania, powodują one jednak, że relacje samorząd–przedsiębiorstwo nie mają już tylko charakteru jednostronnego. Wspólne przedsięwzięcia o charakterze promocyjno-społecznym przyczyniają się do umacniania pozycji jednostki samorządu terytorialnego na mapie ponadlokalnej, regionalnej i krajowej.

Podstawowe cele funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego zawarte są w aktach prawnych regulujących ustrój jednostek samorządu terytorialnego i ich rozwój. Wynika z nich, a także z praktyki gospodarczej, że nie można mówić o perspektywach rozwoju samorządu bez rozwoju przedsiębiorstw. Inaczej mówiąc, bez środków na rozwój zarówno samorząd, jak i przedsiębiorstwo nie mogą zaspokajać potrzeb odbiorców usług i produktów.

Z punktu widzenia jednostek samorządowych istotne znaczenie ma zarówno rozwój gospodarczy, jak i społeczny. Rozwój gospodarczy to długofalowy proces przemian dokonujących się w gospodarce. Obejmuje on zarówno zmiany rozmiarów kapitału, dochodów i innych wielkości ekonomicznych, charakteryzujących się na przykład postępowaniem techniki i technologii, doskonalenie systemu powiązań wewnątrzgospodarczych, jak i powiązania z gospodarką krajową i światową. Zmiana struktury gospodarki, zmierzająca do jej unowocześnienia, wzrost poziomu efektywności w skali mikro- i makroekonomicznej, pojawienie się nowych produktów i doskonalenie jakości już istniejących. Rozwój bez wzrostu nie jest możliwy. Rozwój społeczny natomiast to proces przemian społecznych, którego prawidłowy przebieg powoduje na przykład wzbogacenie, zróżnicowanie struktur organizacyjnych i kulturowych danej zbiorowości, również rozszerzenie możliwości zaspokajania potrzeb indywidualnych oraz stawianie przed jednostką różnych celów, zadań, a także poziom jej aktywności i stopień orientacji w środowisku².

Przez rozwój społeczności lokalnej będziemy rozumieć następujące po sobie zmiany społeczne, organizacyjne i infrastrukturalne, występujące w sposób uporządkowany i utrzymujące się względnie trwale na obszarze będącym pod jurysdykcją władzy samorządowej³. Innymi słowy, rozwój lokalny jest zjawiskiem jakościowym, nastawionym na wprowadzenie innowacji procesowych, strukturalnych, produktowych oraz w zakresie organizacji i zarządzania. Należy

² Por. *Popularna encyklopedia powszechna*, FOGRA, Kraków 1996, t. 15, s. 273 i 274.

³ Pojęcie „rozwój lokalny” nie jest zdefiniowane w literaturze przedmiotu jednoznacznie, por. E. Nowińska, *Strategia rozwoju gmin na przykładzie gmin przygranicznych*, AE, Poznań 1997, s. 42; J. Parysek, *Gospodarka lokalna w warunkach wolnego rynku i samorządowych struktur społecznych*, w: *Rozwój lokalny i lokalna gospodarka przestrzenna*, Poznań 1996, s. 35.

podkreślić, że rozwój regionalny skupia w sobie oddziaływanie trzech podstawowych sił: władzy publicznej – samorządowej, przedsiębiorców i poszczególnych członków wspólnoty lokalnej. Działania te powinny się uzupełniać w taki sposób, aby stworzyć podstawy wspólnej koncepcji, jak również powinny się przyczyniać do rozwoju gospodarczego regionu, dobrobytu jego mieszkańców oraz zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej na akceptowanym poziomie. W wyniku zainicjowanych działań pojawia się koncepcja rozwoju regionu oraz kreowana jest polityka regionalna⁴.

Szczególne miejsce w systemie celów jednostek samorządu terytorialnego mają cele społeczne. Aby je osiągnąć, niezbędne są nakłady finansowe w zakresie infrastruktury administracyjnej, technicznej, bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego itp. Analizując praktykę obowiązującą w naszym kraju, należy stwierdzić, że możliwości świadczenia usług na rzecz społeczności lokalnych nie są jednakowe w jednostkach samorządu terytorialnego. Decydują o tym przede wszystkim możliwości finansowe, przy czym należy pamiętać, że dążenie do celów związanych z rozwojem gospodarczym i społecznym na poziomie regionalnym jest kosztowne. Jednostki samorządu terytorialnego, chcąc się rozwijać, muszą podejmować różnorodne działania, oczywiście w miarę przyznanych im kompetencji. Po pierwsze, na pewno powinny kreować, tworzyć własne środowisko, realizować różne oryginalne pomysły, po drugie rzetelnie gospodarować na własnym terenie. Stwarzać możliwości do rozwoju społeczności lokalnej, a także tych, którzy chcą inwestować i zamieszkiwać na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego.

2. Działalność gospodarcza i jej znaczenie dla rozwoju jednostki samorządu terytorialnego

Rzeczywiste powiązanie między celami wyznaczonymi przez podmioty gospodarcze a celami jednostki samorządu terytorialnego, na której terenie one działają, można rozpatrywać w dwóch aspektach. Pierwszy dotyczy bezpośrednio działalności podstawowej przedsiębiorstw i wiąże się z przekazywaniem części wygenerowanego przez nie dochodu do budżetów samorządów poszczególnych szczebli. (Podmioty gospodarcze partycypują w utrzymaniu jednostek samorządu, uiszczając należne podatki i opłaty urzędowe. Dotyczy to jednak tylko tych,

---

⁴ B. Filipiak-Dylewska, *Strategia regionu a pozyskiwanie funduszy pomocowych*, „Europa Regionum” 2001, Szczecin 2001, s. 167–186.

które mają siedzibę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego). Drugi natomiast wiąże się z kwestią zatrudnienia w podmiotach gospodarczych. Pracownicy płacą od swoich dochodów podatki, również zasilając budżet jednostki samorządu danego szczebla. Wysokość zatrudnienia wpływa na zakres świadczeń związanych z pomocą społeczną, którą są objęci między innymi bezrobotni. Należy wskazać, że dotyczy to wyłącznie tych zatrudnionych, którzy są zameldowani na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego.

Widać z tego wyraźnie, że każda jednostka samorządu terytorialnego powinna kreować rozwój w taki sposób, aby sprzyjać funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych i instytucji, które lokują swoje siedziby na terenie danej jednostki samorządu oraz które zatrudniają jako pracowników mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego. Szczególnie widoczne jest to w praktyce funkcjonowania gmin i powiatów jako jednostek samorządu terytorialnego o zasięgu typowo lokalnym.

Jednostki samorządu terytorialnego stosują wiele mechanizmów wspierających rozwój lokalny, po pierwsze, aby zapobiec recesji na własnym terenie, a po drugie, by wspierać rozwój. Można wśród nich wyróżnić:

- ulgi, odroczenia i umorzenia,
- obniżenie górnych stawek podatków,
- stosowanie zwolnień z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy,
- udzielanie dotacji,
- zwrot części nakładów ponoszonych przez społeczeństwo lokalne na ochronę środowiska,
- wspieranie finansowe edukacji ekologicznej.

Pozornie instrumenty te nie mają większego znaczenia dla dobrze prosperujących firm o zasięgu regionalnym czy ponadregionalnym. W rzeczywistości jednak tak nie jest. Firmy korzystają z tych instrumentów, gdyż widzą w nich szansę i korzyści oraz wsparcie dla swojego rozwoju.

Stosowanie ulg, odroczeń i umorzeń w spłacie wierzytelności to najpopularniejsza forma pomocy i wsparcia udzielanego lokalnym przedsiębiorstwom. Jednakże zauważyć można tu pewną uznaniowość, zwłaszcza w przypadku wierzytelności podlegających jurysdykcji ustawy Ordynacja podatkowa, która nadaje uprawnienia odpowiednio wójtom, burmistrzom, prezydentom, starostom, marszałkom. Pozostałe wierzytelności wymagają określenia szczegółowych zasad i trybu umarzania oraz ulg w ich spłacie przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Brak jednolitych zasad wspierania i pomocy kierowa-

nej do przedsiębiorstw może powodować jej przesuwanie w kierunku podmiotów nieefektywnych, niekreujących nowych miejsc pracy oraz tych, które mają nieformalne przełożenie na organy decyzyjne jednostki samorządu terytorialnego.

Obniżanie górnych stawek podatków to instrument, który można, przykładowo, stosować wobec wszystkich tych podmiotów, które tworzą nowe miejsca pracy i umiejscawiają swoje siedziby na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. W praktyce gospodarczej często mamy do czynienia z przemieszczaniem się podmiotów gospodarczych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego z uwagi na korzystniejsze opodatkowanie działalności gospodarczej (przy czym w większości wypadków chodzi o korzystniejsze naliczanie wysokości podatku od nieruchomości). Ten instrument może szczególnie odpowiadać firmom, które poszukują metod i form oszczędności kosztów prowadzonej działalności.

W ostatnim czasie jednostki samorządu terytorialnego sięgają po wszelkie możliwe rozwiązania wspierające te podmioty gospodarcze, które tworzą nowe miejsca pracy. Jednocześnie podejmowane są działania, które mają na celu utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy. Ten drugi cel zawsze będzie budził kontrowersje ze względu na konieczność oceny programu sanacyjnego danego przedsiębiorstwa pod kątem spodziewanych efektów w zakresie utrzymania miejsc pracy. Należy tu jednak podkreślić, że winien to być cel wtórny w stosunku do prowadzonej podstawowej działalności gospodarczej. Pomoc podmiotom nieefektywnym zakłóca tylko mechanizm rynkowy i faktycznie nie jest instrumentem kreującym rozwój gospodarczy regionu.

Dotacje celowe udzielane z budżetów samorządowych są rzadszym zjawiskiem na rynku, ponieważ zwykle wiążą się z realizacją typowych zadań przypisanych sektorowi publicznemu. Dotacje są przydzielane przede wszystkim różnego rodzaju instytucjom wspierającym działalność przedsiębiorstw, a także samym przedsiębiorstwom. Dla działalności przedsiębiorstw mogą one mieć charakter kreatywny, szczególnie dotyczy to środków przeznaczanych na ochronę środowiska. Z punktu widzenia działalności firm szczególnie bowiem istotne są środki z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego, które można wykorzystać na⁵

– edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,

---

⁵ Wybrany katalog zadań, które mogą być finansowane w ramach dotacji z funduszy ochrony środowiska na podstawie Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, DzU nr 62, poz. 627 wraz z późn. zm.

- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym z programów ochrony środowiska,
- opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw.

Te formy wspierania działalności przedsiębiorstw są uzależnione od preferencji i zmian w priorytetach dotyczących działań i programów w zakresie ochrony środowiska.

Jak już wskazywano, przedstawiony katalog instrumentów nie ma większego znaczenia dla dobrze prosperujących firm, szczególnie o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym. Umiejętność poruszania się w obszarze wielu instrumentów i możliwości wsparcia podstawowej działalności przedsiębiorstwa stawia część podmiotów gospodarczych w uprzywilejowanej pozycji w stosunku do podmiotów, które z tego rodzaju wsparcia i pomocy nie korzystają lub nie wiedzą, na jakich zasadach z nich korzystać. Ważna jest między innymi umiejętność obserwowania zmian zachodzących w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego w zakresie realizowanych zadań i wykorzystania pojawiających się szans rynkowych, a także zdolność do konkutowania na rynku. Należy stwierdzić, że zdolność do konkutowania coraz bardziej będzie zależeć nie tyle od zakresu produkcji konkretnych usług, ile od poziomu innowacyjności w dziedzinie wykorzystywania rzadkich technologii czy też ich tworzenia⁶.

Konkurencyjność wymaga dostępu do źródeł finansowania i to w każdej postaci – nie tylko klasycznych, jak kredyt, leasing czy obligacje. Ponadto pewni i wiarygodni kontrahenci to też jeden z elementów sukcesu firmy. Obecnie jednostki samorządu to dawcy wielu rodzaju usług, w szerokim tego słowa znaczeniu, a jednocześnie kapitału, źródeł finansowania, oraz podmioty, które formalnie i nieformalnie wspierają przedsiębiorstwa z terenu jednostki samorządu terytorialnego. Zwłaszcza nieformalne wsparcie dla przedsiębiorstw rodzimych z danego regionu powoduje, że obce podmioty są w dużo gorszej sytuacji konkurencyjnej. Ma to jednak i swoje złe strony, podmioty rodzime są bowiem konkurencyjne tylko na własnym terenie. Obiektywnie narusza to zasady wolnego

---

⁶ A. Szewczuk, *Zachowania przedsiębiorstw transportu samochodowego w konkurencyjnym otoczeniu*, ITS, Szczecin 2001, s. 24.

rynku i uczciwej konkurencji, a jednocześnie może powodować pogorszenie efektywności funkcjonowania podmiotów ze względu na świadomość dominującej pozycji w stosunku do tych spoza terenu jednostki samorządu terytorialnego.

Pomoc i wsparcie jednostek samorządu terytorialnego, jeśli wprost nie poprawia efektywności funkcjonowania podmiotów gospodarczych w okresie długoterminowym, prowadzi do⁷

- braku zdolności do szybkiego reagowania na zmiany zachodzące na rynku i przyswajania sobie nowych idei i technologii,
- niedopasowania w zakresie zmieniających się oczekiwań usługobiorców, wytwarzania niezgodnych z nimi produktów i usług,
- braku zdolności do prawidłowego, jasnego przewidywania zmian popytu i podaży na rynku oraz identyfikacji tych zmian, które będą wywierać największy wpływ na przyszły stan popytu i podaży,
- niezdolności adaptacji do wielokierunkowych zmian rynku,
- nieumiejętnego kreowania nowych idei i tworzenia nowych wartości dla usługobiorców.

Efekt chybionej pomocy i wsparcia jednostek samorządu terytorialnego najczęściej uwidacznia się wtedy, gdy nieefektywne przedsiębiorstwa otrzymują pomoc, która w perspektywie długoterminowej nie przynosi spodziewanych korzyści, przede wszystkim z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego. Bardzo często działania takie przedłużają jedynie agonię firmy.

W ostatnich latach zauważalny jest trend do formalizowania i jednocześnie ograniczania pomocy i wsparcia dla podmiotów gospodarczych i instytucji. Został wypracowany zestaw zasad udzielania pomocy publicznej, który wszedł do praktyki gospodarczej oraz sektora publicznego w 2000 roku. Od momentu wejścia Polski w struktury Unii Europejskiej działania samorządów jednostek terytorialnych są pod szczególnym nadzorem. Pomoc i wsparcie nie mogą zakłócać mechanizmu rynkowego i zasady swobodnej konkurencji. Chodzi o zapewnienie równego dostępu podmiotów gospodarczych do pomocy publicznej, a jednocześnie o reagowanie na wszystkie te negatywne zjawiska, które mogą zagrażać uczciwej konkurencji oraz interesowi konsumentów. Wszelka pomoc przyznawana państwom członkowskim przez UE lub też polegająca na użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która może zakłócić albo grozić zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom czy

---

⁷ Opracowano na podstawie *ibidem*, s. 25.

produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z zasadami obowiązującymi na rynku wewnętrznym, jeśli wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Zgodna z rynkiem wewnętrznym jest⁸

- a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem, że przedsiębiorstwa produkujące nie są dyskryminowane z uwagi na miejsce prowadzenia swojej działalności;
- b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi;
- c) pomoc przyznawana podmiotom gospodarczym działającym w niektórych regionach Republiki Federalnej Niemiec (chodzi o obszary dotknięte podziałem Niemiec), mająca na celu skompensowanie niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem. (Pięć lat po wejściu w życie tak zwanego traktatu lizbońskiego, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję uchylającą niniejszą literę).

Za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana:

- a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarstwu regionów, w których poziom życia jest bardzo niski, lub regionów, w których ma miejsce niedostateczne zatrudnienie, jak również regionów, o których mowa w artykule 349 traktatu lizbońskiego, z uwzględnieniem ich sytuacji strukturalnej, gospodarczej i społecznej;
- b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów będących przedmiotem wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce danego państwa członkowskiego;
- c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmieni warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmieni warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- e) inne kategorie pomocy, jakie Rada może określić decyzją na wniosek Komisji.

---

⁸ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 115/49 z dnia 9 maja 2008 r.

Typowe formy pomocy publicznej to w szczególności⁹:

- dotacje oraz ulgi i zwolnienia podatkowe,
- dokapitalizowanie przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- pożyczki lub kredyty udzielane na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- poręczenia lub gwarancje udzielane przedsiębiorcom lub za zobowiązania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- zaniechanie poboru, odroczenie płatności lub rozłożenie na raty płatności podatku bądź zaległości podatkowej oraz umorzenie zaległości podatkowej bądź odsetek za zwłokę,
- umorzenie bądź zaniechanie ustalania lub poboru należnych od przedsiębiorcy świadczeń pieniężnych, stanowiących środki publiczne w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, innych niż podatki, albo odraczanie lub rozkładanie na raty płatności takich świadczeń,
- zbycie lub oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych albo jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku, z wyjątkiem zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa, przejętego w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z udzielonych poręczeń lub gwarancji Skarbu Państwa.

Należy przy tym wskazać, że ogólnie udzielanie pomocy publicznej na warunkach określonych w traktacie dotyczy wszystkich tych przypadków, w których równowartość pomocy przekracza 200 tys. euro. Tym samym wszelkie wsparcie i pomoc udzielana podmiotom gospodarczym poniżej tej granicznej kwoty może być udzielana w dowolnej formie bez przestrzegania ograniczeń, jakie narzuca traktat.

W odniesieniu do pojedynczego przedsiębiorstwa pomoc publiczna może być udzielona na

- restrukturyzację przedsiębiorstw oraz pomoc doraźną,
- prace badawczo-rozwojowe,
- utrzymanie poziomu zatrudnienia lub utworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach,
- rozwój małych i średnich przedsiębiorców,

---

⁹ *Ibidem*.

- ochronę środowiska,
- szkolenia na potrzeby określonych przedsiębiorców, bezpośrednio związane z rozwojem ich przedsiębiorstw.

Oczywiście, o ile jest to zgodne z priorytetami Unii Europejskiej w zakresie wsparcia sektora przedsiębiorstw.

Podsumowanie

Należy stwierdzić, że coraz częściej działania sektora samorządowego są nakierowane na pomoc i wsparcie podmiotów rozwijających się oraz o ugruntowanej pozycji rynkowej. Nieefektywna pomoc jest obecnie traktowana jako marnotrawienie publicznych zasobów finansowych. Aby pomoc i wsparcie udzielane przez jednostki samorządu terytorialnego spełniały założone cele, w tym przede wszystkim sprzyjały rozwojowi danej jednostki samorządu, niezbędne jest wypracowanie metod oceny prognozowanych efektów zakładanej pomocy i wsparcia. Zwykle jednostki samorządu bez wsparcia ekspertów zewnętrznych nie są w stanie w sposób należyty ocenić zalet i wad udzielanego wsparcia i pomocy. Nietrafne decyzje nie rozwiązują problemu, a tylko odsuwają go w czasie oraz zakłócają warunki konkurencji na danym rynku lokalnym. Niejednokrotnie pomoc udzielana firmom działającym na rynku krajowym przez jednostkę samorządu terytorialnego, na której terenie mieści się siedziba danego podmiotu, ujemnie wpływa na pozostałe podmioty gospodarcze, które nie mogą liczyć na taką pomoc ze strony swoich rodzimych jednostek samorządu terytorialnego.

TOOLS AND DIRECTIONS OF STIMULATING OF THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES AND INSTITUTIONS BY LOCAL GOVERNMENT

Summary

The article presents problems (trials) of supporting processes and the help given to enterprises by local government. One introduced main areas and directions of the help and the support and their aims, in this first of all from the point of view of goals of local government. Simultaneously one tried to evidence negative and affirmative aspects of the help and the support for enterprises.

Translated by Marek Dylewski